

pod zamek, rozkazując iżby garnizon opuścił twierdzę, zabrał co można żywności i przewiózł się za Wisłę. Wykonali to w największej cichości Szwedzi, tak iż oblegający Polacy nazajutrz dopiero rano postrzegli otwarte bramy zamkowe. Komendant garnizonu z rozkazu króla popodkładał ustępując z zamku prochy. Weszli Polacy gromadnie szukając nasamprzód żywności, podówczas niezmiernie drogiej, wtem zajęły się prochy, wybuchnęła straszna eksplozja, przez którą zamek cały z dwoma tysiącami ludzi wyleciał na powietrze; od tego kościół po-jezuicki, jak mówi Cellaryusz, zajął się i całe miasto spalone w ruinach zagrzebło się. Archiwum ziemskie wtenczas zniknęło: działo się to dnia 20 Marca 1656 roku, świadczy Łubieński. Karol Gustaw patrząc z drugiej strony na ten nieszczęsny wypadek, wkrótce znalazł sposób wydobyć się z najniebezpieczniejszej pozycyi, i udał się ku Warszawie. Całe to zdarzenie opisał Grądzki przy boku króla szwedzkiego bawiący się, w dziele swem: *Historja wojny kozackiej na kar.* 274.

Pilzno, nad Wisłoką, główne niegdyś powiatu tegoż imienia miasto.

Tarnów, z zamkiem niegdyś starożytnym na górze, miasto murowane, założone przez Spicymira wojewodę krakowskiego, tak jako i Melsztyn; syn jego Jan założył Jarosław, świadczy Niesiecki; ojczyzna wielkiego w ojczyźnie męża Jana Tarnowskiego, który żyjąc za panowania Zygmunta I, wslawił się tak wielkimi zwycięstwami, odniesionymi na nieprzyjaciół kraju, jako też mądrą w senacie radą. Jego to wieszczą duch przewidział także, że nadużycia posłów ziemskich w reprezentacji narodowej, kiedykolwiek Polskę o upadek przyprowadzą; zdoła to miasto kolegiata, wiele pomników starożytnych z marmuru, jako to: groby Tarnowskich, oraz Janusza ostatniego księcia Ostrojskiego posiadająca. 1656 roku Szwedzi opanowali to miasto, świadczy Cellaryusz.

Starowolski i Cellaryusz następujące jeszcze znamienite wyliczają miejsca: w sandomierskiem wyliczają za Wisłą Sędziszów, Żarnowice, Przeclaw, Zakliczyn, Le-